

Волкова Ніна Анатоліївна,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічного аналізу
Одеський національний економічний університет

Економічний аналіз управління діловою активністю підприємства

Господарська діяльність підприємств може бути охарактеризована різними показниками, але основним, при умові дефіциту фінансування підприємства, є аналітичні показники ділової активності. Науково – теоретичні підходи до оцінки ділової активності у науковій літературі різні. Дослідженням проблеми розрахунку і інтерпретації показників ділової активності займалися вітчизняні і зарубіжні вчені В.Бочаров, І.Лазарішина, М.Чумаченко, С.Шкарабан, які підкреслюють методологічні підходи щодо аналізу ділової активності підприємства шляхом узагальнення якісних та кількісних критеріїв.

Кожна складова показників ділової активності доповнює характеристику діяльності підприємства, але особливу увагу привертають на відносні показники – коефіцієнти. Важливою перевагою коефіцієнтів є те, що вони нівелюють вплив інфляції на аналітичні показники, що особливо актуально при оцінці діяльності підприємства в сучасних умовах. Необхідно враховувати, що коефіцієнти не мають універсального значення і можуть розглядатися як орієнтовні індикатори найболючіших місць діяльності підприємства. Відносні показники ділової активності характеризують ефективність використання ресурсів підприємства і дають можливість оцінити фінансовий стан підприємства з позиції швидкості трансформації авансованого капіталу у грошові кошти, достатності виробничого потенціалу, ефективності власного капіталу в умовах скорочення і подорожчання позикового капіталу. При відсутності зовнішніх джерел фінансування, зокрема банківських кредитів, приплив ресурсів може бути забезпечений за

рахунок внутрішніх джерел – власного капіталу, але важливим є раціональне та ефективне використання робочого капіталу, а тому при аналізі діяльності підприємств пріоритетними є показники ділової активності та оборотності активів.

Важливими показниками ефективності використання активів є оборотність активів і зокрема виробничих запасів, які призначені для оцінки відповідності оборотних активів відносно поточного та прогнозного доходу від реалізації.

Збільшення питомої ваги виробничих запасів у структурі активів свідчить про: зростання виробничого потенціалу підприємства; прагнення за рахунок вкладів у виробничі запаси захистити грошові кошти підприємства від знецінення під впливом інфляції; нераціональність обраної господарської стратегії, внаслідок чого значна частина поточних активів іммобілізована в запасах, ліквідність яких може бути незначною. Зростання запасів, характерне в умовах інфляції, потребує залучення кредитів, що, в свою чергу, може вплинути, враховуючи високі кредитні ставки, на платоспроможність підприємства. При цьому абсолютне чи відносне зростання оборотних активів може свідчити не тільки про розширення виробництва або дію факторів інфляції, але й про уповільнення їх обороту.

При аналізі ділової активності в умовах обмеженості джерел фінансування доречно визначити показник робочого капіталу, як різницю між оборотними активами підприємства та поточними зобов'язаннями. Визначена сума робочого капіталу свідчить, що підприємство має фінансові ресурси для розширення діяльності.

У працях закордонних і вітчизняних науковців подані алгоритми розрахунку показників ділової активності, які ґрунтуються на використанні даних балансу та звіту про фінансові результати і дають лише наближені значення відповідних показників. Розрахунок показників ділової активності на основі даних фінансової звітності передбачає отримання середніх залишків відповідних активів не на основі динамічного ряду, а на основі

балансових залишків активів на початок та кінець періоду. При аналізі ділової активності слід використовувати для розрахунків оборотності дебіторської заборгованості показник виручки від реалізації, а собівартість реалізованої продукції – для розрахунку оборотності готової продукції. Потребує уточнення розрахунок оборотності виробничих запасів, незавершеного виробництва та коштів у розрахунках із постачальниками на основі собівартості реалізованої продукції, особливо в ситуаціях нарощування виробничих запасів і незавершеного виробництва.

Методика розрахунку й оцінки показників ділової активності підприємства потребує подальшого розвитку й удосконалення. Розрахунок оборотності активів повинен ґрунтуватися не тільки на основі даних фінансової звітності, а й з використанням деталізованих даних про середньоденні та середньомісячні залишки та рух кожного з видів активів.

Література:

1. Стецюк П.А., Гудзь О.Є. Фінансові проблеми розвитку аграрного виробництва / П.А. Стецюк, О.Є. Гудзь // Економіка АПК, 2012, №4, с. 73-78.